

Aby starostové mohli zkoušet inovace, potřebují oporu v legislativě, a k tomu jim pomáháme

Radka Vladyková, současná výkonná ředitelka Svazu měst a obcí, své práci rozumí do nejmenších detailů. Dříve působila jako starostka Jesenice u Prahy. Z osobních zkušeností ví, s čím se zastupitelé potýkají při řešení městských projektů, jakým je například veřejné osvětlení. Podporuje zavádění inovací v municipalitách a pomáhá šířit klíčové informace mezi starosty. Vysvětluje: *„Když zvládne zavést technologii jeden starosta, dodá odvalu ostatním. Opísování od chytrých a odvážných je v tomto případě jednoznačně povoleno a doporučeno.“* Přinášíme vám rozhovor s Radkou Vladykovou o výzvách, před nimiž stojí jak municipality, tak Svaz.

Jaké jsou hlavní přínosy spolupráce Svazu měst a obcí s municipalitami při řešení veřejného osvětlení?

Jsme připomínkovým místem v legislativním procesu. V praxi to znamená, že města a obce zastupujeme při tvorbě nových vyhlášek či norem. Podíleli jsme se například na přípravě nové normy pro veřejné osvětlení. Také zasíláme aktuální informace do území a jsme komunikačním mostem mezi vládou, poslanci, ústředními státními orgány a municipalitami.

Když zůstaneme u veřejného osvětlení, co za synergické efekty můžete městům a obcím nabídnout z pozice Svazu?

Pokud máte vybraného dodavatele veřejného osvětlení, můžete se přes Svaz měst a obcí doptat, zda s ním má někdo ze členů municipalit osobní zkušenost.

Užitečné je to také v momentu, kdy chcete zkusit zavést inovační řešení a potřebujete vědět, jestli už ho někdo zkoušel a jakou máte oporu v legislativě. Sdílení zkušeností je pro mnohé starosty klíčové, a to zejména pro menší obce, které hledají vzory.

Pomáháte municipalitám s dotacemi?

Naši zástupci připomínkují v přípravných výběrech vypisování dotačních titulů. Úředním orgánům dáváme zpětnou vazbu z území, zda je dotační titul dobře nastaven, bude funkční a města ho budou schopna čerpat.

Jakých největších úspěchů jste dosáhli v oblasti veřejného osvětlení s municipalitami?

Začnu osobně. Ještě jako starostka Jesenice jsem před šesti lety získala ocenění E.ON Energy Globe za první veřejné osvětlení, které mělo filtr modré

sloužky světla a automatickou změnu intenzity svícení. Dnes jde o standard, ale tehdy se otevřel dialog o veřejném osvětlení. Do té doby se totiž moc neřešilo, zda nějaké lampy svítí, nesvítí a najednou města a obce diskutovaly o délce svícení, intenzitě, osvětlovaném prostoru a šetrnosti k přírodě i městské kase.

Jak bylo veřejné osvětlení v Jesenicích nastaveno?

Oceněné osvětlení je naprogramováno tak, že se zhruba ve 23:00 hod. automaticky utlumí na 20 % intenzity svícení. Pokud chodec nebo cyklista vstoupí na chodník, světlo se zase rozsvítí na plnou intenzitu. Následně se opět utlumí.

Když přišla energetická krize, obrovsky vzrostla poptávka po úsporách na veřejném osvětlení. Starostové řešili, zda legislativně mohou veřejné osvětlení zcela vypnout nebo jen stmívat. Jako Svaz jsme jim úspěšně pomáhali a poskytovali cenné legislativní rady, jakým způsobem se postavit k řešení krizové situace.

Co konkrétně jste jim radili?

Ujasňovali jsme si s nimi, jaký prostor je osvícen, k jakému účelu osvětlení slouží, zda je bezpečnostním prvkem a jak případně získat povolení od Dopravní policie ČR ke zhasnutí veřejného osvětlení.

Na co se vás zástupci měst a obcí, které jsou vašimi členy, ptají dnes?

Na technologie a jejich optimální řešení. Na úspory a na dotační tituly, které by mohli čerpat na renovaci veřejného osvětlení.

S čím byste jim ráda pomohla, ale nemůžete, protože vám to neumožňuje například legislativa?

Velkou brzdou pokroku jsou normy. Na jedné straně nás chrání, poskytují komfort, standard a bezpečnost. Na druhé ale chybí v legislativě opora pro inovační řešení a pilotní projekty. To je velký deficit. Aby starostové měst a obcí mohli klidně spát, když zavedou převratnou novinku, potřebují legislativní prostor. Ráda bych jim k tomu pomohla.

Proč představují bariéru právě normy?

Když si osvětlení, které není v souladu s normou, dáte na zahradu, možná zakopnete, nicméně jde o vaše riziko, zodpovědnost. Něco jiného je, pokud starosta nechá jinak, inovativně osvětlit chodník, křižovatku nebo přechod pro chodce a dojde k úrazu. Je to problém starosty. Takže pokud peníze vynakládá municipalita, musí být vynaloženy efektivně, účelně, hospodárně a v souladu s normami, zákony... Když chcete zavádět technologii, která ještě není zapsána v našich normách, nemáte možnost zadat veřejnou zakázku, protože i projektanti musí pracovat v souladu s normami. Nikdo vám nedá

RADKA VLADYKOVÁ

Jako starostka města Jesenice u Prahy působila po čtyři roky. V roce 2018 získala pro obec ocenění E.ON Energy Globe za inovativní projekt inteligentního veřejného osvětlení. Ve funkci výkonné ředitelky Svazu měst a obcí ČR působí od roku 2019.

razítko ani nezkolauduje. Jednoduše nemáte možnost převratnou inovaci uvést do praxe.

Jak v tom můžete pomoci?

Snažíme se, aby normy byly flexibilnější a vznikl legislativní prostor pro zkoušení, byť se rozhodnutí v čase může ukázat jako slepá cesta. Nikdo by neměl starostu napadnout za to, že zkusil pro obec něco udělat, i když výsledek nebyl takový, jak si všichni představovali. Lidi totiž nesoudí zástupce municipalit za 999 věcí, které udělali excelentně, ale za tu tisící, která se nepovedla. Proto se snažíme v rámci projektů zaměřených na technologie a inovativní řešení pojmenovávat bariéry a pracovat s nimi. Pokud chceme být vědomou společností, věda a výzkum se musí uplatňovat v praxi, a jestli k tomu neuděláme dostatečný prostor, budeme mít plné šuplíky skvělých řešení, ale nikdo je nikdy nekoupí a výzkumné ústavy nebudou mít peníze. Jde o začarovaný kruh uvádění inovací do praxe. V neposlední řadě jde i o zajištění beztrestnosti odvážných jedinců.

Jak probíhá smartifikace veřejného osvětlení v jednotlivých municipalitách?

Záleží vždy na odvaze starostů a faktu, jací jsou lídři. Záleží na lidech a na způsobu, jakým se staví k městu, aby vynikalo a šlo kupředu. Podporujeme soutěže měst a obcí v zavádění inovačních řešení. Know-how

nesmí zůstat jen v jedné obci, proto pomáháme v šíření informací. Když zvládne zavést technologii jeden starosta, dodá odvalu ostatním. Opisování od chytrých a odvážných je v tomto případě jednoznačně povoleno a doporučeno.

Jak hodnotíte současný stav veřejného osvětlení ve městech a obcích?

Všímám si, že většina měst přistoupila k renovaci účelně a veřejné osvětlení mění jen částečně. Těm, kteří připravují dotace, jde spíše o úsporu energie, než aby se zabývali estetikou. Mnohdy na staré sloupy instalují moderní LED svítidla. Jako Svaz jsme se hodně zasazovali o celkovou výměnu veřejného osvětlení, a to včetně kabelů v zemi. Smyslem je, aby města a obce byly hezké, protože prostředí, v němž žijeme, ovlivňuje naše chování a náladu.

Není částečná výměna veřejného osvětlení dána skutečností, že na ni obce jednoduše nemají peníze?

Máte pravdu, že zejména malé obce pracují s omezeným rozpočtem. Nicméně právě proto existují dotační tituly. Ale pokud jejich jediným kritériem je úspora energie, pak účel převládá nad estetikou. Nejsou motivováni k celkové výměně, a tak ho vymění jen částečně – pouze to, na co mají peníze. Stát by měl podporovat řešení, kdy by vypisovaný dotační titul poskytl balíček peněz, který by podpořil výměnu zdroje i sloupů a kabelů.

Je pro vás estetika veřejného osvětlení zásadní?

I tak obyčejná věc, jako je lampa, může město rozsvítit, anebo úplně

„Velkou brzdou pokroku jsou normy. Na jedné straně nás chrání, na druhé ale chybí v legislativě opora pro inovační řešení a pilotní projekty.“

OCENĚNÍ E.ON ENERGY GLOBE

Jako starostka města Jesenice u Prahy získala Radka Vladyková cenu za inovativní veřejné osvětlení.

zhasnout. Některá veřejná osvětlení jsou tak krásná designérská díla, že pozvedají veřejný prostor, i když zrovna nesvítí.

Když jezdím po světě, vnímám, jak na některých mostech, zvláště pak těch historických, jsou nádherná designová svítidla. Najdete je také ve starých městských čtvrtích. Lampy mnohdy ve městech představují jednotící linku. Když kráčíte po ulici v Londýně, vidíte, jak jsou na lampách znaky městských částí. Jde o součást kultury města. V porovnání s tím my máme hypermoderní LED svítidla na starých telegrafních nebo betonových sloupech.

SVAZ MĚST A OBCÍ

Je organizací sdružující municipality měst a obcí v České republice. Má více než 2 800 členů a zastupuje více než 80 % obyvatel. Je partnerem pro vládní i parlamentní politickou reprezentaci. Podílí se na přípravě a tvorbě návrhů legislativních opatření v oblastech týkajících se kompetencí obcí.

Nepomohla by větší osvěta?

O to se snažíme. Zvyšujeme povědomí o tom, že veřejné osvětlení je součástí veřejného prostranství a nemá být vnímáno jen účelově. Nejde o to jen efektivně svítit, ale vnímat i estetiku prostoru, který utváří. Chceme, aby se i na takový detail, jako je lampa, pohlíželo jako na významný prvek.

Věnujete se i podpoře vzdělávání v oblasti veřejného osvětlení?

Nemáme technický detail v každé dílčí odbornosti. Například konferenci MĚSTO A SVĚTLO, již podporujeme, necháváme na odbornících, kteří jsou povolanejší. Mají daleko lepší vhled do problematiky a mnohem větší praxi. Svaz se specializuje na legislativu, a pokud se mění, předáváme informace do území. Takže aktuálně informujeme starosty o nové normě pro veřejné osvětlení a vysvětlujeme, jak s ní pracovat.

● Martina Tůmová